

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 430/2015-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. novembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Rakom, Masarykova 13, Prešov, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Sd 83/2013 z 15. januára 2014 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So 43/2014 z 8. júla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1,

čl. 35 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Sd 83/2013 z 15. januára 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 So 43/2014 z 8. júla 2015 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 595 712 6813 0 zo dňa 3. 9. 2013 mi bola zvýšená suma invalidného dôchodku od 27. 2. 2013 na sumu 215,20 Eur mesačne. Posudkový lekár určil mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 50 %, čo je dolná hranica z daného percentuálneho rozpätia. Rozhodnutie bolo odôvodnené tým, že odkazovalo na závery lekárskej správy a najmä na závery posudkového lekára, pričom v ňom bolo uvedené, že za moje rozhodujúce zdravotné postihnutie bolo označená recidivujúca depresívna porucha ťažkého stupňa bez psychotických príznakov, pričom toto zdravotné postihnutie je zaradené podľa prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení do kapitoly V – Duševné choroby a poruchy správania, písm. b) ťažké formy, kde zákon stanovuje rozpätie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť od 50 % do 80 %.

Mám za to, že miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť mi nebola určená správne, jej vymedzenie na dolnej hranici nebolo dostatočne odôvodnené.

Jednoznačne z lekárskeho správ vyplýva skutočnosť, že došlo k zhoršeniu môjho zdravotného stavu a to z tej istej diagnózy zo stredného stupňa depresie na ťažký stupeň depresie. Z lekárskeho správ ďalej vyplýva skutočnosť, že je u mňa výrazne oslabená tolerancia záťaže a situačne podmienené reakcie na záťaž, pre ktoré nie som už spôsobilá vykonávať naďalej činnosti ktoré som vykonávala. Takýto záver dávajú lekárske správy odborníkov v oblasti psychológie a psychiatrie na základe, ktorých posudkový posudzoval mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. ...

Okrem iného som bola aj hospitalizovaná a od 17. 1. 2013 do 30. 08. 2013 a od 2. 10. 2013 do 1. 2. 2014 bola práceneschopná, čo sa považuje za dlhodobú práceneschopnosť. ...

Okrem iného ako vyplýva z lekárskeho správneho odborných lekárov okrem depresie ťažkého stupňa trpím artériovou hypertenziou 2 stupňa, podľa niektorých lekárov aj 3 stupňa, čo spôsobuje poškodenie mozgu, cieva a následne zhoršovanie depresívnej poruchy a naopak, čo ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, čo som aj preukázala na základe predloženého Rozsudku NS SR, sp. zn. 7So/58/2012, 7So/66/2012, že aj sama Sociálna poisťovňa vo svojej rozhodovacej činnosti zohľadnila túto skutočnosť a v týchto obchodných prípadoch arteriálnu hypertenziu už II. stupňa považovala za dôvod pre navýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. ...

Posudkový lekár v odbornom posudku neodôvodnil, prečo rozhodujúcemu zhoršeniu zdravotného stavu zvýšila len na minimálnu hranicu určenú zákonom a to na 50 %, pričom oproti predošlému zdravotnému stavu stredného stupňa depresie, kde bola moja miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 %, sa zhoršil zdravotný stav na ťažký stupeň depresie, avšak miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa zvýšila len o 5 %. Sama Sociálna poisťovňa vo svojom posudku zhodnotila súčasný zdravotný stav zhoršený.

Okrem iného vyššie uvedené rozhodnutie Sociálnej poisťovne nespĺňa náležitosti na základe ustanovení správneho poriadku.

Na základe vyššie uvedeného som dňa 8. 10. 2013 v zákonom stanovenej lehote podala žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu na Krajskom súde v Prešove, kde som podrobne uviedla v čom vidím nesprávnosť rozhodnutia správneho orgánu.

Rozsudkom Krajského súdu sp. zn. 2Sd/83/2013 zo dňa 15. 1. 2014 súd rozhodol tak, že potvrdil rozhodnutie odporkyne zo dňa 03. 09. 2013 pod. č. 595 712 6813 0. Jediné odôvodnenie potvrdenia rozhodnutia Sociálnej poisťovne spočíva len v tom, že súd považuje závery posudkových lekárov za logické vychádzajúc z komplexného posúdenia môjho zdravotného stavu k miere poklesu pracovnej schopnosti na základe odborných vyšetrení

a odborných nálezov, ktoré sa nachádzajú v zdravotnej dokumentácii, ktorá je obsahom dávkového a posudkového spisu.

S takýmto odôvodnením rozhodnutia Krajského súdu v Prešove som sa nestotožnila, podľa môjho názoru je takéto odôvodnenie nedostatočné a vôbec nedáva odpovede na moje námietky, jeho rozhodnutie nepovažujem za presvedčivé vzhľadom na jediné odôvodnenie rozsudku, že závery posudkových lekárov sú logické. ...

Súd taktiež nesprávne poukazuje na znenie ust. § 71 ods. 8 zákona 461/2003 Z. z. že mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je možné zvýšiť najviac o 10 %. Súd si výklad tohto ustanovenia vysvetlil tak, že keďže mi bola zvýšená miera schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť z 45 % na 50 % a teda o 5 % je to pre súd dostatočné zvýšenie, keďže podľa súdu „bola možnosť navýšenia o najviac 10 %“. Takýto výklad súdu je však nesprávny vzhľadom k tomu, že došlo k zhoršeniu mojej diagnózy, pričom pri ťažkom stupni depresie je minimálne miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 % a maximálna 80 % a v rámci tohto rozpätia je možné, aby došlo k navýšeniu o najviac 10 % pokiaľ závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Teda pri mojej diagnóze – ťažkého stupňa depresie je najväčší možný pokles miery vykonávať zárobkovú činnosť až 90 %.

Sociálna poisťovňa pri svojej posudkovej činnosti tak vôbec neposúdila môj skutočný zdravotný stav, iba určila schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť na 50 %, čo je zákonom garantovaná hranica minimálnej miery pri mojej diagnóze a tak keď mi bol určený ťažký stupeň depresie mala som nárok na priznanie minimálne 50 % miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť aj bez posúdenie posudkovým lekárom.

Posudzovanie u posudkového lekára aj prebiehalo tak, že k posúdeniu môjho zdravotného stavu vôbec lekárom nedošlo, jediné čo spravil posudkový lekár bolo prepísanie mojej diagnózy do záznamu, pričom na môj zdravotný stav, na moje pocity a na moju schopnosť vykonávať prácu sa vôbec nepýtala, akurát nemiestne poznamenala, že „pri mojej diagnóze sa pacienti dokážu naučiť príznaky, oklamať lekárov, ktorí im diagnostikujú chorobu ktorou vôbec netrpia“. Na základe tohto jej vyjadrenia mi bez podrobného preskúmania môjho zdravotného stavu určila mieru poklesu na najnižšej hranici, pričom to nijako neodôvodnila.

Stav psychiatrického pacienta s diagnostikovanou depresiou nevie pochopiť množstvo lekárov a samozrejme aj okolie pacienta ako som ja. To, že na prvý pohľad pôsobím ako zdravý človek, vzbudzuje pochybnosť o vôbec nejakej diagnóze. Väčšina okolia nevidí na prvý pohľad príznaky mojej choroby s ktorými dennodenné bojujem. Pociťujem stavy úzkosti a strachu pri väčšom počte ľudí, v MHD, v obchodnom centre, ale aj pri nákupe v potravinách. Akákoľvek len bežná činnosť mi spôsobuje ťažkosti a únavu, čo mi spôsobí zvýšenie krvného tlaku, dýchavičnosť, čo vo mne vyvolá pocit strachu a prehlbuje pocit ťažkej depresie. Takéto stavy mi spôsobuje len vykonávanie bežných prác, ktoré musím neustále prerušovať, aby som si oddýchla, preto moja doterajšia práca v Prvej stavebnej sporiteľni hoci len na polovičný úväzok v mojom prípade vôbec neprichádza do úvahy. Preto som bola nútená podať výpoveď zo zdravotných dôvodov a hľadať si iné vhodnejšie zamestnanie, keďže mi bol priznaný pokles miery schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť len na 50 %. Od 11. 2. 2014 som vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie, aktívne si aj hľadám zamestnanie pre mňa a pre moju diagnózu vhodné, avšak v dnešnej dobe keď aj zdravý človek má problém nájsť si zamestnanie sa mi to do dnešného dňa nepodarili. ...

Okrem iného som si dala vypracovať znalecký posudok na posúdenie svojho zdravotného stavu č. 13/2014 znalcami [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako nestranné a objektívne posúdenie môjho zdravotného stavu, ktoré som si dala vypracovať na vlastné náklady. ...

Záverom znaleckého posudku je konštatovanie znalcov, že v porovnaní s obdobím pred rokom 2010 je môj zdravotný stav nepriaznivý, postupne zhoršujúci, napriek adekvátnej liečbe, jeho zhoršenie sa prejavu najmä v zhoršení depresívnej Symptomatológie, sprevádzanej úzkostnou symptomatológiou a psychosomatizáciou, ľahkou exhausciou. znížením frustračnej tolerancie a tolerancie na záťaž. Je teda jednoznačné a aj podľa záverov znaleckého posudku vyplývajúce, že môj zdravotný stav je nepriaznivý postupne sa zhoršujúci.

Dňa 10. 03. 2014 som podala odvolanie proti Rozsudku Krajského súdu v Prešove.

Dňa 10. 08. 2015 mi bolo doručené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/43/2014 zo dňa 08. 7. 2015, ktorým Najvyšší súd potvrdil rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Sd/83/2013.

Najvyšší súd odôvodnil svoje rozhodnutie tak, že medzi závermi posudkových lekárov a odbornými lekárskymi nálezmi nie sú rozpory, že závery znaleckého posudku nie sú spôsobilé spochybniť závery posudkových lekárov a je nesporné, že som schopná v kratšej pracovnej dobe, podľa svojho tempa, vykonávať zárobkovú činnosť vo vhodnom pracovnom zaradení (aj inom ako doteraz vykonávam) podľa dosiahnutej kvalifikácie, v prostredí bez väčšej fyzickej a psychickej záťaže.

Odporca potvrdil rozhodnutie Krajského súdu v Prešove aj napriek skutočnosti, že súd sa mojimi námietkami absolútne nezaoberal a svoje odôvodnenie oprel len o konštatovanie, že súd považuje závery posudkových lekárov za logické vychádzajúce z komplexného posúdenia môjho zdravotného stavu k miere poklesu pracovnej schopnosti na základe odborných vyšetrení a odborných nálezov.

Odporca vo svojom rozhodnutí uvádza, že pre posúdenie nároku na zvýšenie invalidného dôchodku je podstatnou otázkou vplyv dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu na schopnosť výkonu zárobkovej činnosti. A práve to tiež považujem za kľúčové a dôležité na čo mal odporca v konaní prihliadať. Aj napriek tomuto konštatovaniu rozhodol tak, že potvrdil rozhodnutie Krajského súdu v Prešove. Môj zdravotný stav je dlhodobo nepriaznivý o čom svedčí aj skutočnosť, že som od 17. 1. 2013 do 30. 08. 2013 a od 2. 10. 2013 do 1. 2. 2014 bola práceneschopná, práve z dôvodu môjho zlého zdravotného stavu – ťažkej formy depresie. Na základe mojej práceneschopnosti, ktorú konštatoval lekár – odborník nie som schopná výkonu zárobkovej činnosti. Touto skutočnosťou sa však odporca nezaoberal, pričom sa ňou nezaoberal ani Krajský súd Prešove, ani posudkový lekári Sociálnej poisťovne.

Pokiaľ odporca považoval závery môjho znaleckého posudku za nedostatočné keď uvádza znalci pri tom nedospeli k záveru o neschopnosti navrhovateľky vykonávať akúkoľvek činnosť uviedli len záver o výraznom obmedzení potenciálu k akejkoľvek činnosti v porovnaní so stavom pred rokom 2010, zo záveru znaleckého posudku nevyplýva, že by navrhovateľka dlhodobo vôbec nebola schopná vykonávať zárobkovú činnosť... pokiaľ mal odporca za to, že tento dôkaz je nedostatočný a takýto záver odporcovi chýba, pričom odporca aj napriek takému to záveru rozhodol, potom bol nedostatočne zistený skutkový stav veci a rozhodnutie je nezákonné.

Znalecký posudok vyhotovili renomovaní znalci z odvetvia psychiatrii

██████████ a ██████████.

Samotný znalci v znaleckom posudku konštatovali že môj psychický stav predstavuje závažné narušenie môjho psychického zdravia, s nutnosťou dlhodobej adekvátnej liečby a výrazne ma obmedzuje v aktivitách bežného života ale aj v potencionalnej akejkoľvek činnosti oproti stavu roku 2010.

Záver znaleckého posudku jednoznačne konštatuje, že ide o zhoršenie môjho zdravotného stavu výrazné, čomu nezodpovedá pokles len 5 % ako posudkoví lekári určili.

Paradoxom je tiež skutočnosť, že ako pacientka s diagnózou ťažkej depresie mi bola Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na základe Komplexného posudku určená miera funkčnej poruchy 60 % a priznaný z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia nárok na sprievodcu. ...

Tento nárok samozrejme aj využívam, keďže prítomnosť sprievodcu je pre mňa nevyhnutná. Sprievod mi zväčša robí manžel alebo syn.

Je preto nepochopiteľné, že pacientovi s diagnózou ťažkej depresie, ktorý pri bežných úkonoch potrebuje prítomnosť sprievodcu na ktorého má so zákona nárok lebo jeho miera funkčnej poruchy je stanovená na 60 %, odporúča sociálna poisťovňa chodiť do práce na minimálne polovičný úväzok lebo posudkový lekár mu stanovil mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na minimálnej hranici pri ťažkej depresii a to na 50 %. ...

Za porušenie mojich práv považujem najmä aj skutočnosť, že príslušné orgány rozhodli vo veci bez znalosti skutkového stavu...»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„Rozsudkom Najvyššieho súdu SR, sp. zn.: 9So/43/2014 zo dňa 08. 07. 2015 a Rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn.: 2Sd/83/13 zo dňa 15. 1. 2014 bolo porušené základné právo sťažovateľa garantované v čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, 2, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a ods. 2 Ústavy SR.

Rozsudkom Najvyššieho súdu SR v Bratislave, sp. zn.: 9So/43/2014 zo dňa 08.07.2015 a Rozsudkom Krajského súdu v Prešove, sp. zn.: 2Sd/83/13 zo dňa 15. 1. 2014

bolo porušené právo sťažovateľky garantované v čl. a čl. 6 bod. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR v Bratislave, sp. zn.: 9So/43/2014 a Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn.: 2Sd/83/13 zo dňa 15. 1. 2014 zo dňa 08. 07. 2015 sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľke sa priznáva náhrada trov konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a 2, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru rozsudkom krajského súdu (ktorým bolo na základe opravného prostriedku sťažovateľky potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne – ústredia Bratislava o zvýšení invalidného dôchodku sťažovateľky na základe zvýšenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť z dovtedajších 45 % na 50 %) a rozsudkom najvyššieho súdu (ktorým bol na odvolanie sťažovateľky potvrdený rozsudok krajského súdu).

Sťažovateľka v podstatnej časti svojej argumentácie namieta nesprávne závery krajského súdu i najvyššieho súdu, pokiaľ tieto odobrili závery v rozhodnutí Sociálnej poisťovne – ústredia Bratislava o zvýšení miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú

činnosť z 45 % na 50 %, pretože podľa sťažovateľky jej zdravotný stav odôvodňoval vyššiu percentuálnu mieru zvýšenia poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Ústavný súd preto vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu jej základných práv rozsudkom krajského súdu konštatuje, že proti tomuto prvostupňovému rozsudku bol prípustný a sťažovateľkou aj využitý riadny opravný prostriedok, na základe ktorého bol tento rozsudok preskúmaný príslušným odvolacím súdom v inštančnom postupe všeobecných súdov.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky rozsudkom najvyššieho súdu

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd pre účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok najvyššieho súdu.

Po preskúmaní rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup a jeho závery mohli zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzovaný rozsudok najvyššieho súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnený. Najvyšší súd sa dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľky a náležite odôvodnil svoje závery, keď uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zvýšení invalidného dôchodku navrhovateľky.

V konaní o žiadosti navrhovateľky o zvýšenie invalidného dôchodku zo 16. júla 2013 posudkoví lekári po vlastnom vyšetrení zdravotného stavu navrhovateľky a dostupnej zdravotnej dokumentácie ako i navrhovateľkou predložených lekárskeho správ a nálezov z odborných vyšetrení konštatovali, že u navrhovateľky, u ktorej bola v roku 2011 stanovená stredne ťažká forma depresie s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 %, čo je horná hranica rozpätia podľa kapitoly V., položky 3 písm. a/ prílohy č. 4 zákona, pretrváva depresívna symptomatika, zhoršenie zdravotného stavu si vynútilo hospitalizáciu a je hodnotený ako ťažká depresívna porucha. Toto postihnutie ustálili za rozhodujúce zdravotné postihnutie podľa kapitoly V., položka 3, písm. b) prílohy č. 4 zákona s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 %, t. j. na dolnej hranici percentuálneho rozpätia z dôvodu, že u navrhovateľky nie sú prítomné psychotické príznaky, ktoré sú pre ťažkú formu charakteristické. Vzhľadom na to, že ostatné zdravotné postihnutia (arteriálna hypertenzia a hypothyreóza) sú dobre substitované, v dobrom kompenzovanom stave a s nízkou sadzbou pre mieru poklesu schopnosti vykonávať

zárobkovú činnosť, nebola jej miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť zvýšená podľa § 71 ods. 8 zákona.

Navrhovateľka sa domáhala uznania vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť za rozhodujúce zdravotné postihnutie z dôvodu, že jej zdravotný stav sa výrazne zhoršil a zvýšenia za iné zdravotné postihnutia, pretože negatívne ovplyvňujú jej celkový zdravotný stav.

Výška invalidného dôchodku je, okrem iného, odvodená od miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa § 71 ods. 6 zákona možno zvýšiť najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (§ 71 ods. 6 až 8 zákona).

Pre posúdenie nároku na zvýšenie invalidného dôchodku je podstatnou otázkou vplyvu dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu na schopnosť výkonu zárobkovej činnosti.

Podľa všeobecného posudkového hľadiska, uvedeného v kapitole V. prílohy č. 4 zákona, pri stanovení poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pri duševných poruchách a poruchách správania je potrebné prihliadnúť na vývoj osobnosti v afektívnej, emocionálnej oblasti, na schopnosti adaptácie, na vplyvy prostredia, možnosti pracovného a sociálneho zaradenia.

Z posudkov posudkových lekárov vyplýva, že sa zaoberali posúdením schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť a dospeli k záveru, že je schopná vykonávať prácu podľa dosiahnutej kvalifikácie v prostredí bez väčšej fyzickej a psychickej záťaže. Výkon samostatnej zárobkovej činnosti zodpovedá stredoškolskému vzdelaniu navrhovateľky, ktorá si ho môže organizovať podľa svojich potrieb; z toho vyplýva, že je schopná túto činnosť vykonávať podľa svojho tempa. Obmedzenie schopnosti, resp. zákaz

výkonu len niektorých prác pri súčasnom zachovaní schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vo vhodnom pracovnom zaradení v zmysle zákona nie je samo o sebe dôvodom pre určenie vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Pokiaľ navrhovateľka namietala, že odporkyňa síce konštatovala zhoršenie zdravotného stavu, avšak zvýšila jej mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť len o 5 %, túto jej námietku aj odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú. V roku 2011 bola za jej rozhodujúce zdravotné postihnutie určená stredne ťažká forma depresie s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 % na hornej hranici rozpätia podľa kapitoly V., položky 3 písm. a/ prílohy č. 4 zákona. Vzhľadom na zmenu jej zdravotného stavu bolo jej rozhodujúce zdravotné postihnutie posudkovými lekármi prehodnotené s tým, že u navrhovateľky ide už o ťažkú depresívnu poruchu podľa kapitoly V., položka 3, písm. b) prílohy č. 4 zákona s percentuálnym rozpätím 50 % - 80 %, pričom riadne odôvodnili stanovenú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 %. Tento záver nie je v rozpore s predloženými nálezmi z odborných lekárskeho vyšetrení, keďže ochorenie navrhovateľky je bez psychotických príznakov. Posudkoví lekári vzali do úvahy aj ďalšie zdravotné ťažkosti navrhovateľky (ochorenie vyššieho krvného tlaku a znížená činnosť štítnej žľazy), ktoré vyhodnotili ako liečbou dobre kompenzované a preto neodôvodňujúce zvýšenie miery poklesu podľa § 71 ods. 8 zákona.

Pokiaľ navrhovateľka namietala znalecký posudok č. 13/2014, ktorý na jej objednávku vypracovali znalci [REDACTED] a [REDACTED] dňa 03. 03. 2014, je potrebné uviesť, že znalci v ňom odpovedali na otázky, položené im navrhovateľkou, ktoré však nekorešpondujú s kritériami invalidity podľa § 71 zákona č. 461/2003 Z. z. Pokiaľ ide o hodnotenie vývoja a prognózy ochorenia znalcami, odvolací súd zdôrazňuje, že pre určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je rozhodujúci preukázaný zdravotný stav, nie iba možnosť jeho závažného zhoršenia. Znalci pritom nedospeli k záveru o neschopnosti navrhovateľky vykonávať akúkoľvek činnosť, uviedli len záver o výraznom obmedzení potenciálu k akejkoľvek činnosti v porovnaní so stavom pred rokom 2010 – takéto hodnotenie, bez zohľadnenia kritérií invalidity podľa § 71 zákona a najmä prílohy č. 4 zákona, je nevýpovedný a nespôsobilý spochybnit závery posudkových lekárov.

Zo záverov znaleckého posudku nevyplýva, že by navrhovateľka dlhodobo vôbec nebola schopná vykonávať zárobkovú činnosť, vyžadujúcu psychickú koncentráciu. Znalci vyslovili len záver, že z psych. hľadiska je dlhší (viachodinový) výkon doteraz vykonávanej práce problematický. Tento záver nespochybňuje záver posudkových lekárov o 50 % miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa vlastného tempa a rozsahu pracovnej činnosti. Znalci taktiež neposudzovali vplyv hypertenzie a hypotyreózy na zdravotný stav navrhovateľky a mieru poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v intenciách zákona o sociálnom poistení. Záver, že tieto ochorenia sú komorbiditou pri základnej diagnóze a že ovplyvňujú negatívne celkový zdravotný stav, pričom hypotyreóza pri neliečení negatívne ovplyvňuje priebeh liečby depresívneho ochorenia, odvolací súd nepovažoval za posúdenie v zmysle § 71 zákona č.461/2003 Z. z., lebo znalci nevyhodnotili závažnosť týchto ochorení podľa prílohy č.4 zákona s odkazom na postihnutia a ich prejavy, uvedené v konkrétnych položkách tejto prílohy. Z toho dôvodu ich záver o negatívnom vplyve ostatných ochorení je všeobecný, naviac pri hypotyreóze taký záver vyslovili len v prípade jej neliečenia; z odborných lekárskeho nálezov pritom vyplýva, že hypotyreóza (a rovnako aj hypertenzia) sú liečbou dobre kompenzované.

Odvolací súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že medzi závermi posudkových lekárov a odbornými lekárskeho nálezmi nie sú rozpory. Závery znaleckého posudku nie sú spôsobilé spochybniť závery posudkových lekárov a je nesporné, že navrhovateľka je schopná v kratšej pracovnej dobe, podľa svojho tempa, vykonávať zárobkovú činnosť vo vhodnom pracovnom zaradení (aj inom ako doteraz vykonávanom) podľa dosiahnutej kvalifikácie, v prostredí bez väčšej fyzickej a psychickej záťaže.

Z uvedených dôvodov aj odvolací súd dospel k záveru, že posudkoví lekári vyhodnotili mieru poklesu schopnosti navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť úplne, objektívne a teda, že odporkyňa zistila riadne skutočný stav a rozhodla o zvýšení invalidného dôchodku v súlade so zákonom. Rozsudok krajského súdu preto podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 O. s. p. potvrdil.“

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého

rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv rozsudkom najvyššieho súdu, odmietol jej sťažnosť v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa jednotlivými nárokmi sťažovateľky uplatňovanými v sťažnosti už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2015